

Mijn seizoen van ongewoon geluk

LAURA MUNSON

*Mijn seizoen van
ongewoon geluk*

the house of books

Oorspronkelijke titel

This is not the story you think it is

Uitgave

Amy Einhorn Books

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition is published by arrangement with G.P. Putnam's Sons, a member of Penguin Group (USA) Inc. through Sane Töregård Agency AB.

Copyright © 2010 by Laura Munson

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2011 by The House of Books, Vianen/Antwerpen

Vertaling

Yvonne Kloosterman

Omslagontwerp

Mariska Cock

Omslagillustratie

Anna Ozerina

Foto auteur

Heidi A. Long

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 2951 3

D/2011/8899/18

NUR 320

www.thehouseofbooks.com

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn man

*De kaart heeft geen nut zonder gebied.
We hebben altijd gezegd dat we avontuur wilden...
Ik hou van je.*

Voor mijn vader,
John Chester Munson (1918-2004)

*Hier is uw blauwe Duesenberg.
Hoewel ik niet aanneem dat u
een auto nodig hebt op de plek
waar u bent, namelijk in mijn hart.
Dank dat u in mij geloofde.*

*Ik heb besloten om nergens over te beslissen,
om het watermasker op te zetten,
om mijn leven te eindigen vermomd als een beek,
een draaikolk, die zich 's nachts bij de volle,
zoete stroom voegt om de hemel te absorberen,
om de warmte, de kou, de maan en de sterren op te slokken,
om mijzelf op te slokken in een eindeloos stromen.*

– Jim Harrison, 'Cabin Poem'

Inhoud

<i>Ben jij daar, Clarence?</i>	
<i>Ik ben het, de vrouw van George Bailey</i>	11
<i>De wolk van niet-weten</i>	25
<i>Rilkes wereld in actie in Rumi's veld</i>	35
<i>Werkelijkheid, kakkerlakken, armoedzaaiers in de kelder, en microbier</i>	45
<i>Montana</i>	62
<i>Mijn vaders blauwe Duesenberg</i>	78
<i>Heilzaam Italië</i>	96
<i>Goddelijke openbaring</i>	109
<i>Een onaangename periode</i>	123
<i>Mijn gemene tweelingzus Sheila</i>	142
<i>De superechtgenote</i>	160
<i>De god van 4 juli</i>	174
<i>Het gesprek</i>	192
<i>Onwaarschijnlijk geluk</i>	205
<i>Vrije val</i>	221
<i>Hartvormige rotssteen</i>	239

<i>Ontspoord</i>	253
<i>Gemeenschap</i>	271
<i>Het cadeau van zijn zus</i>	281
<i>De goede strijd</i>	296
<i>Indian summer</i>	303
<i>Twee ballonnen</i>	316
<i>Thanksgiving</i>	322
<i>Epiloog</i>	328
De weerzinwekkend doorgebogen en soms verslonden stapel met boeken op mijn nachtkastje	330
Dankwoord	333

*Ben jij daar, Clarence?
Ik ben het,
de vrouw van George Bailey*

5.00 uur in de morgen.
Zomer. Montana.

Op dit moment in mijn leven voel ik me opmerkelijk kalm. In feite heb ik me nooit rustiger gevoeld. Of vrijer. Of er helemaal van overtuigd dat deze dingen te danken zijn aan een simpele keuze: het leven aanvaarden zoals het is. Zelfs en vooral als het klote is. Zelfs en vooral nu mijn man gisteravond vertrokken is na te hebben gezegd dat hij niet zeker weet of hij nog van me houdt... en negen uur later nog steeds niet is teruggekeerd.

Misschien denk je dat ik lijd door dit alles. In paniek ben. In nood verkeer. Maar ik verkies iets anders. Ik kies ervoor niet te lijden.

Hoe is dit mogelijk? vraag je misschien.

Kijk eens naar mijn nachtkastje, (zie blz. 330), waarop een belachelijk grote stapel half uitgelezen en soms verslonden boeken ligt, die me er alles over vertellen: innerlijke rust, harmonie, liefde, niet-lijden, vrijheid... van Boeddha tot Jezus tot de soefi's tot

de christelijke mystici tot Dr. Seuss en nog meer. (Ik ben altijd op zoek geweest naar wijsheid. Het kan me niet schelen waar die vandaan komt). En ze duiden allemaal op deze simpele waarheid, ze verkondigen hem zelfs: het einde van het lijden begint bij het einde van het verlangen. Het einde van het verlangen.

Dit heb ik honderden keren gelezen, in diverse bewoordingen, sinds ik, lang geleden, mijn eerste metafysische gedachte had. Maar tot aan dit uiterst korte moment, (zo gebeurt dat uiteindelijk – in een flits) heb ik mijn hersens gepijnigd. Omdat ik met dit hele arsenaal van wijsheid nooit heb kunnen begrijpen hoe dat moet: niet verlangen.

Hoe ik er bijvoorbeeld niet naar moet verlangen dat mijn man de kamer binnenkomt en een of ander fraai verhaal opdist: dat hij de hele nacht bij de vuilstortplaats zat en werd toegesproken door hemelse gasteren en toegezongen door een engelenkoor, en een goddelijke openbaring meemaakte, waardoor hij zich realiseerde wat ik net had geleerd. Dat we beiden psychisch waren aangeraakt door dezelfde toevallig passerende engel, die ons de geheimen van het universum onthulde:

Lijden is waardeloos. Doe het niet. Ga naar huis en hou van je vrouw. Ga naar huis en hou van jezelf. Ga naar huis en baseer je geluk slechts op één ding: vrijheid. Kies voor vrijheid, niet voor lijden. Creëer een leven van vrijheid, zonder te verlangen. Neem een lekker kopje koffie en luister naar de koperwieken in het moeras. Negeer de muskieten.

Maar mijn man komt niet naar huis. Hij belt niet. Hij neemt zijn gsm niet op. En ik moet deze belachelijke ‘gelukzaligheid’ oefenen.

De meest wijze woorden die waarschijnlijk ooit tegen mij zijn gezegd, waren afkomstig van een therapeute. Ik zat in haar werk-

kamer en huilde tranen met tuiten. Om mijn schrijversloopbaan, die toen niet succesvol was, en de problemen die mijn man op zijn werk had. Ze zei: ‘Als ik het goed begrijp, baseer jij je persoonlijke geluk op dingen die je absoluut niet in je macht hebt.’

‘Ja. Als je het zo stelt,’ stemde ik in. ‘Ik schrijf geen romans om ze niet te laten uitgeven. Veertien om precies te zijn – ze omspannen mijn halve leven. Ik voed mijn twee kinderen, een meisje van twaalf en een jongen van acht, niet op en leg niet mijn hele hart in elke vezel van hun lichaam, zonder me ervan te verzekeren dat ze gezond en gelukkig zijn en de juiste maat schoenen dragen en een leven krijgen waar ze van houden. Ik ben niet getrouwd – met de man die ik sinds mijn laatste jaar op de universiteit heb aanbeden – om in eenzaamheid te leven. De resultaten daarvan liggen buiten mijn macht. Maar ik wil dat ze goed zijn. Ik zou liegen als ik zei dat ik niet geloofde dat die positieve resultaten me gelukkig zouden maken.’

‘Dat is waanzin,’ zei ze. ‘Dat weet je best.’

‘Goed, het is misschien waanzin. Maar het is menselijk om daarnaar te verlangen. Ik kan mijn menselijke natuur niet ontkennen. Dat is onmogelijk.’

‘Is dat zo?’ zei ze. Ze trok op haar speciale manier een wenkbrauw op.

Ik weet dat ik op moet letten als ze dat doet. Dat er nog meer komt en dat dat goed zal zijn.

‘Er is een groot verschil tussen verlangen en creëren,’ zei ze. ‘Verlang je ernaar om je niet langer neerslachtig, bang, boos en bezorgd te voelen?’

‘Natuurlijk. Daarom zit ik hier. Maar ik mag niet verlangen, toch?’

‘Dat klopt. Denk je dat je een leven kunt creëren waarin je gelukkig bent?’

‘Absoluut. Maar je moet het toch met z’n tweeën doen?’

‘Is dat zo?’ zei ze, met opgetrokken wenkbrauw. Toen zag ze mijn pijn en vulde het voor me in. Ik hou van haar vanwege die eigenschap. ‘Als je ophoudt naar dingen te verlangen die je niet onder controle hebt, zul je gelukkig zijn.’

Dat kon ze makkelijk zeggen, terwijl ze op haar zachtpaarse bank zat met haar gemanicuurde handen en haar fraaie sjaal en haar cliënten, die vermoedelijk ongelukkiger zijn dan zij.

Hoe kan iemand niet-verlangen? Je wordt geboren – je wilt leven. Je trouwt – je wilt een leven opbouwen met je echtgenoot. Je hebt kinderen – je wilt dat ze leven, en je doet alles om hen te beschermen. En later wil je dat ze gelukkig zijn, en je wilt dat ze nog langer leven. Lang genoeg om je kleinkinderen te geven. En je wilt dat die ook leven. In feite maak je je al zorgen of ze wel leven vóór ze zijn geboren. Want hoe erg zou het voor je kind zijn om langer te leven dan zijn of haar eigen kind? Je wilt dat iedereen leeft, en je wilt leven tot je honderd bent en nog steeds autorijdt, een heldere geest en nog tamelijk mooie jukbeenderen en benen hebt. En dan wil je doodgaan in je slaap. Je wilt Katharine Hepburn zijn. En intussen wil je een beroep waarvoor je hard wilt werken. Je wilt talent en je wilt succes. Hoe is het mogelijk om zonder verlangen in dit menselijke lichaam in deze mensenwereld te leven?

Mijn superberoemde, spiritueel ontwikkelde vriend en romanschrijver heeft ook makkelijk praten, als ik hem in een brief vraag: *Hoe kun je je hele leven blijven schrijven zonder het verlangen dat je boek wordt uitgegeven?*

Hij reageerde door me te bellen, en toen wist ik dat het belangrijk nieuws was en dat ik mijn derde oog wijd moest open doen. ‘Het enige verschil tussen uitgegeven en niet uitgegeven worden,’ zei hij, ‘is te worden uitgegeven.’

Prima, ik-ga-om-met-moderne-profetische-types-en-krijg-een-massa-fanmail-en-spreek-voor-volle-zalen-meneer! Ik zit niet de hele dag voor noppes op mijn gat in een donkere kamer, jaar na jaar, pagina na pagina, terwijl ik me uit de naad werk en mezelf kwel om de mensheid in een bepaalde richting te sturen! En dan wil ik geen directe lijn van deze donkere kamer naar de nachtkastjes van alle mensen! Nou, excuses voor mijn gebrek aan spirituele verlichting, maar voor mij betekent dat maar één ding: een kolossale uitvlucht.

Dat dacht ik tenminste tot dit moment in mijn leven.

Terug naar de bevriende schrijver.

Ik antwoordde: ‘Het punt is dat ik goed ben! Ik oefen dit vak al jaren uit en ik kan werkelijk in vertrouwen zeggen... dat ik goed ben! En ik vind dat niet alleen. Uitgevers van belangrijke uitgeverijen houden van mijn werk. Mijn agent heeft nog nooit zulke positieve afwijzingsbrieven gezien. Maar ik heb geen “platform”, zeggen ze. Ik ben een onbekende uit Montana.’

‘Je moet gewoon blijven schrijven. Hou op met je af te vragen of je boek wel zal worden uitgegeven. Maar pas op. Er is een groot verschil tussen afstandelijk zijn... en niet-gehecht zijn. Je moet je richten op het laatste.’

‘Maar,’ fluisterde ik, ‘ik zit in een spirituele impasse. Ik weet niet hoe dat moet, niet-verlangen. Ik ben heel erg gehecht. Helemaal niet zen. Meer... ik weet het niet... anglicaans.’

Hij lachte. En ik was er zeker van dat hij waardevolle informatie voor zich hield. Informatie die je alleen kunt verdienen, niet beërven. De Grote Reis was helemaal van mij – net als Dorothy. God, wat haat ik dat.

Maar terug naar dit moment in mijn leven.

Op dit moment in mijn leven vraag ik me af waar mijn man is. Hij is gisteravond vertrokken om het vuilnis naar de vuilstort-

plaats te brengen na de aankondiging dat hij er niet zeker van is of hij nog van me houdt. Hij is niet teruggekeerd. Hij neemt zijn gsm niet op. Hij reageert niet op sms'jes.

Maar ik geloof het niet. Dat hij niet van me houdt. Hoe verschrikkelijk het ook is om te horen, ik denk dat er meer achter steekt. Ik denk dat hij last heeft van een persoonlijke crisis. Ik denk dat dit over hém gaat.

Ik ga je uitdagen. Ik zal zowel jou als mij uitdagen. Laten we proberen hierin geen partij te kiezen. Want hoe voelt het om partij te kiezen? Moeten we gelijk hebben? Worden we zelfingenomen? Ik denk dat zelfingenomenheid meer lijden veroorzaakt dan de meesten van ons bereid zijn toe te geven. Ik zie het zo: we hebben allemaal onze periodes van persoonlijke ramspoed. Ik heb beslist de mijne gehad. Ik weet hoezeer hij de pest heeft aan zijn baan, hoezeer hij zichzelf straft omdat hij niet genoeg verdient en niet weet waar hij elders kan werken, hoe radeloos en wanhopig hij zich voelt, vooral in ons bergstadje, waar goedbetaalde banen bepaald niet voor het opscheppen liggen. Ik weet dat hij intens lijdt. Ik weet het, omdat ik het ook heb meegemaakt. Ik voel zijn pijn. Dat heb ik hem ook gezegd.

Maar hij hoort mijn stem niet. Zijn eigen stem is allesoverheersend. Hij moet er alleen uit zien te komen. Net als Dorothy en ik. En ik weet dat empathie nu zinvoller is dan woede of angst. Hoevel zijn woorden vlijmscherp waren.

Het is als wanneer een tiener schreeuwt 'ik haat je' en de deur voor de neus van zijn vader of moeder dichtgooit. Is dat 'ik haat je' geloofwaardig? Of weet de ouder instinctief dat er iets vervelends is gebeurd op school? Dat het helemaal niet over de ouder gaat? Ik zeg niet dat mijn man zich gedraagt als een tiener. (Of, god verhoede, dat ik zijn moeder ben!) Ik zeg alleen dat ik denk dat er meer aan de hand is.

Mijn man is een geweldige kerel. Loyaal. Behulpzaam. Liefdevol. Een echte familieman. Tot diep in de nacht wegblijven zonder te bellen is iets wat hij niet doet. De laatste tijd doet hij dat vaak. Ik denk dat het zĳn versie is om de deur voor mijn neus dicht te gooien. En daarom weet ik dat er iets ergs op zijn werk is gebeurd. Verontschuldigend noemt hij het ‘stoom afblazen’, wat je vrij makkelijk kunt doen als je in een stad bent die omringd is door talloze meren en rivieren, en met een nationaal park in de buurt. Om nog maar niet te spreken over tien bars in drie straten.

In die nachten slaapt hij op de bank in zijn kantoor. Een klein eindje lopen van de binnenstad. Hoe ik dat weet? Het is een kleine stad. Alle bewoners worden goed in de gaten gehouden. Mensen vinden het leuk om verslag uit te brengen over elkaar, alsof het een opdracht is voor een studie maatschappijwetenschappen.

Zonder enige aansporing vertellen ze: ‘Gisteravond heb ik uw man in de bar gezien. Hij liet het zich goed smaken.’ ‘Het’ is bier, in onze stad. Of: ‘Vanmorgen bij het krieken van de dag zag ik dat uw mannie zijn tanden stond te poetsen in de badkamer van zijn kantoor. Hij had afdrukken op zijn gezicht van het patroon van de bank waarop hij had geslapen.’ De slotzin van deze verslagen luidt gewoonlijk: ‘Is alles goed met hem?’

‘Waarom vraagt u dat niet aan h em?’ is mijn gebruikelijke antwoord.

Dus je kunt je achterdochtige fantasie en – dat hij met een vrouw in haar fantastische buitenhuis aan het meer is – wel vergeten. Hoewel ik die vermoedens ook heb gehad. Geloof me. Hoewel er absoluut geen enkel bewijs voor is. Of aanwijzingen die tot deze conclusie leiden.

Dit is een goed moment om jou een zeer belangrijke vraag te stellen. Het is een lastige vraag, en misschien verzet je je eerst,

maar ik wil graag dat je nu je hoofd en hart opent, omdat ik geloof dat dat ons allemaal zal helpen. Het is een vraag die ik aan mezelf had moeten stellen, met dezelfde openheid. En ik verze-ker je dat hij zeer krachtig is.

Ik zal hem aan mezelf stellen, want ik doe dit werk ook: hoe belangrijk is het voor mij op dit moment in mijn leven om te weten of mijn man al dan niet een liefdesaffaire heeft?

Wacht even – ga niet weg.

Het is zo'n krachtige vraag om over na te denken. Hoe zal de definitieve waarheid mijn voornemen om niet te lijden helpen? Ongeacht mijn huwelijk. In hoeverre is kennis macht op dit moment?

En wat moet ik precies doen met die informatie?

Als hij werkelijk een verhouding heeft, schendt hij dan de huwelijksgelofte? Is het automatisch het einde van het huwelijk? Stel ik dan ultimatus en schop ik hem tijdelijk op straat en zet ik het hele gezin op z'n kop? Kan ik dit feit als machtsmiddel gebruiken? Zo van: *Aha! Nu kan ik je dwingen om in therapie te gaan omdat... omdat... omdat – wacht, waarom?*

Als ik de zaak op scherp wilde zetten, zou dat niet veel moeite kosten. Want is de verklaring dat zijn liefde voor mij in wezen in twijfel wordt getrokken niet een daad van ontrouw op zich? Een verkrachting van onze huwelijksgeloften? Maar het roept de vraag op: Wat is het ergste waarvoor ik tekende bij in voor- en tegenspoed? Misschien zou het voor geestelijken een goede oefening zijn om ons te laten opschrijven wat we precies onder tegenspoed verstaan. Maar eerlijk is eerlijk, ik heb altijd geweten dat tegenspoed heel, heel erg kon zijn.

Wat in ieder geval zeker is: mijn man verkeert in een crisis, of hij een verhouding heeft of niet. Of hij van me houdt of niet.

En ik hou van hem.

Dus laten we de zaak helemaal van de andere kant bekijken:

het feit dat hij niet thuiskomt voorlopig als een symptoom van iets diepers in zijn ziel beschouwen. Persoonlijke pijn die ik niet hoeft te dragen. Zou ik me beter voelen als ik hem van ontrouw beschuldigde, de waarheid eiste of een privédetective inhuurde en geobsedeerd raakte over een mogelijke affaire, terwijl er absoluut geen bewijs van is? Zijn gsm stelen, als ik daar de kans toe krijg, en kijken of er verdachte sms'jes zijn of vreemde telefoonnummers? Heb ik zo'n lage dunk van mijn man?

En ik vraag dit aan ons: wie zou ik op dat moment zijn terwijl ik heimelijk rondsloop? Hoe integer zou ik zijn? Wat voor uitwerking zou dat hebben op mijn eigen ziel?

En dit vraag ik ook aan ons: hoe zou die gsm in je hand voelen? Staat hij in brand en brandt hij een gat in je handpalm? Is dat een niveau van lijden dat we allemaal bereid zijn te accepteren om achter de waarheid te komen? Hoe zal die waarheid ons bevrijden? Hoe gewend zijn we aan het lijden in ons leven? Kan ik stellen dat lijden het normale voor ons is geworden?

Ik doe het niet. Ik heb het eerder gedaan bij andere aspecten van het leven – tegen mezelf liegen dat sommige niveaus van lijden het waard zijn. Ik doe niet meer mee aan die leugen.

Dus voorlopig moet ik het doen met de informatie die me wordt gegeven, zonder te proberen alle mogelijke moeite te doen om die te achterhalen. Het komt op het volgende neer: hij gaat naar de bar, drinkt met de jongens en slaapt op de bank in zijn kantoor. Soms gaat het om vissen. Zo erotisch is het.

Zelfs de kinderen zijn de laatste tijd gaan begrijpen dat, als papa niet thuiskomt op zijn gebruikelijke tijdstip, en soms helemaal niet... dat hij dan stoom moet afblazen. Niet dat het goed is.

Van oudsher gaan mijn man en ik prat op ons ouderschap. De goede relatie die we met onze kinderen hebben. Maar we verkopen

ze geen fabeltjes. En de tijden zijn zwaar. Dus hebben we tegen hen gezegd dat ‘mama’s en papa’s ook mensen zijn. We maken allemaal fouten. Volwassenen maken ook moeilijke tijden mee en gedragen zich niet altijd verantwoordelijk. Maar we zijn nog steeds een gezin. Ook als we er een potje van maken. We houden van elkaar, we beschermen elkaar, en we vergeven elkaar’.

Maar het is moeilijk om zijn afwezigheid niet op te vatten als een klap in het gezicht. Ik kan het in hun ogen zien. Ik vraag me af of zij het in de mijne kunnen zien.

Een van de favoriete citaten van mijn man en mij benadrukt dat we bewakers van elkaars eenzaamheid zijn:

Het doel van het huwelijk is niet om een snelle gemeenschappelijkheid te scheppen door alle grenzen af te breken. Integendeel. Een goed huwelijk is een huwelijk waarin elke partner de ander opdraagt de bewaker van zijn eenzaamheid te zijn. En zo geven ze elkaar het grootst mogelijke vertrouwen. Een samensmelting van twee mensen is iets onmogelijks, en waar het lijkt te bestaan is het een inkapseling, een wederzijds goedvinden, die de ene partij of beide partijen berooft van hun volle vrijheid en ontwikkeling. Maar als eenmaal het besef er is dat zelfs tussen de zeer intiem met elkaar verbonden mensen oneindige afstanden zijn, kan zich een prachtig leven aan elkaars zijde ontwikkelen. Als het hun lukt van de ruimte tussen hen te houden, wat hun de mogelijkheid geeft om altijd elkaar als één geheel te zien, afgetekend tegen een enorme hemel.

– Rilke

Bewakers van elkaars eenzaamheid. Hun volste vrijheid. Van de ruimte houden. (Ik ben er vrij zeker van dat toen Rilke deze

scherpzinnige woorden opschreef, hij niet naar de bar verwees. Naar het vissen, misschien).

Ik wil dat hij tijd voor zichzelf heeft. Ik koester mijn eigen vrije tijd. We hebben elkaar altijd die ruimte gegeven, in Rilkes grootst mogelijke vertrouwen. Maar is hij bereid, ongeacht zijn persoonlijke crisis, ongeacht of hij tegen zichzelf zegt dat hij niet meer van me houdt, de jaren van vertrouwen die we hebben opgebouwd kapot te maken?

En hoe zit het met respect? Het enige waar ik om heb gevraagd is een belletje, zodat ik me geen zorgen maak. Hoe moeilijk is dat? De belofte om beter te worden en zelfs om in relatietherapie te gaan zou ook geweldig zijn. Maar daar zijn we niet, we zijn veel, veel verder weg dan ik dacht.

Ik ben niet van plan te proberen zijn gedrag te rechtvaardigen, want ik weet dat het niet te rechtvaardigen is. Ik wil alleen begrijpen, in plaats van me opwinden. Het is geen gedrag dat ik erg lang wil pikken. Wat erg lang ook zal gaan betekenen. Maar moet ik intussen meedoen met dat deel van onze maatschappij dat wil dat wij liegen en zeggen dat ons huwelijk perfect is? Tot dat niet zo is. Zwart-wit. Eén verkeerde beweging en je hoort er niet meer bij. Ik ben er zeker van dat in werkelijkheid de meeste getrouwde mensen meer dan drie huwelijks crises hebben. Nee. Dit is geen tijd om te reageren. Dit is een tijd om diep te wortelen, zoals de auteur Terry Tempest Williams wenst.

Maar mijn hersens draaien alle kanten op, heen en weer, op en neer. Het is net of het jaarmarkt is in de stad van mijn brein – compleet met roetsjbaan, kermisattracties en kinderen die hullen om verloren ballonnen. Hard en verward. Ik wil alles oppakken en naar de volgende stad brengen. Ik wil dat mijn brein weer een open grasveld is met krekels en paardenbloemen. Bovendien, mijn man is er niet om keihard te slaan met de houten hamer

– om voor ons allemaal een speelgoedbeest te winnen, dat op dat ene moment in de zomer het belangrijkste ter wereld is. Ik ben vast en zeker alleen op deze jaarmarkt.

Angst grijpt me naar de keel. Ik ben bang en moet er niet aan denken hoe het leven zou zijn zonder hem aan mijn zijde. Maar dit weet ik in elk geval: angst is niet mijn vriend. Het is beter om nu terug te keren naar empathie, in plaats van angst.

Maar toch maak ik me zorgen vanmorgen. Hoewel ik probeer het in golven over me heen te laten komen, moet ik toegeven dat ik me grote zorgen maak. Zoals Mary in *It's A Wonderful Life* als George schreeuwt tegen hun kind dat kerstliedjes aan het spelen is, één keer te veel tegen de gebroken knop van de trapleuning stoot, en weggaat met de gedachte dat hij beter dood kan zijn dan levend. Toch weet ik, zoals Mary, (en ik ben geen Donna Reed), hoewel zij uitroept 'George, waarom kwel je de kinderen', toch weet ik diep in mijn hart dat ik er niets mee opschiet als ik tegen hem tekeerga of hem ultimatus geef. Maar o, wat zou ik geven voor een bezoek van Clarence de beschermengel! Net als George Bailey weet ik dat het grootste deel van de crisis van mijn man verband houdt met de spanningen om geld en niet-gerealiseerde dromen. En hoe graag ik ook wil proberen zijn pijn te helen, ik weet dat ik dat niet kan. Het is niet mogelijk. Dit is zijn taak, zijn pakkie-an. Hij zal in zijn eentje weer in balans moeten komen.

Ik begrijp dat gebrek aan evenwicht wel. Het verraderlijke terrein van schaamte, gebouwd op jaren van een mislukte carrière. Ik heb twee jaar nodig gehad om er met een uitstekende therapeute doorheen te ploeteren. Hoe kan ik hem dan vragen om alles op één zomerdag te doen?

Toch, nu ik hier vanmorgen deze woorden zit te tikken, snel en woedend, ben ik zwak. Ik val terug in oude gewoontes. Ik word

gegrepen door angst en ik dender voort naar de kern van lijden: stel dat het werkelijk een andere vrouw is???

Nu weet ik, beste lezer, dat het heel goed mogelijk is dat al je steels overeind gaan staan. Je wilt tegen me zeggen dat ik een dwaas ben om dit onaanvaardbare gedrag te pikken. Je wilt dat ik vecht.

Nou, dat wil ik ook. Ik kan goed vechten. Ik sta erom bekend dat ik niet snel opgeef en razendsnel een einde kan maken aan geniale verzinsels.

Maar ik kies voor een andere strategie, en ik ga geloven dat het zal werken zoals vechten, overreden en eisen nooit hebben gedaan. Omdat, of hij bij me terugkomt of niet, ik uiteindelijk sterker zal staan door mijn voornemen om niet te lijden. Het is een manier van leven. Een manier om te leven. Of je dat religieus wilt noemen of niet. Gebruik het waar je het tegenkomt in je leven. We willen toch allemaal vrij zijn?

En ja, deze strategie is voor mij ook nieuw. Ik ben er zeker van dat het af en toe onveilig zal zijn. Maar ik ga ervoor. En ik ga erover schrijven, en ik ga me hier doorheen werken. Zowel voor mijn groei als voor die van jou. Voor iedereen die in een situatie verkeert waarin je geneigd bent in paniek te raken, of, erger nog, je als slachtoffer op te stellen, in plaats van verantwoordelijkheid voor je eigen welzijn te nemen.

Ik kijk naar mijn Auteursverklaring, die boven mijn bureau hangt. Naast de foto's van mijn zoon, die keihard over een strand rent, mijn dochter met een stralenkrans van madeliefjes, mijn man die me kust op onze trouwdag. Ik neem mijn Auteursverklaring heel serieus. Op een dag kwam het in me op. Ik tikte het in en printte het uit en hing het naast de foto van de bergsialia, de vogel die terugkomt in de lente, als er nog steeds sneeuw is. Mijn dochter noemt hem: hallo vriend. Hij is het absolute symbool van hoop na een lange winter in Montana.

Er staat op: *Ik schrijf om een licht te laten schijnen op een hoek die anders schemerig of zelfs pikdonker is, om mijzelf en anderen verlichting te geven.*

Daar gaat het om in dit boek. Misschien zal het mensen helpen. Misschien zal het zelfs huwelijken en banen redden, en zal het voorkomen dat kinderharten breken. Ik wou dat dit boek nu op mijn nachtkastje lag. Al was het maar om te weten dat ik niet alleen ben.

Als mijn man en ik er samen uit komen, samen in liefde, nog steeds getrouwd, en zonder te lijden, dan zal deze zomer het waard zijn geweest. Dit boek zal het waard zijn.

En zo niet, dan weet ik dat ik een beter mens zal zijn, omdat ik op deze manier leef.

Dus blijf bij me. Als een lieve vriend of vriendin. Misschien zullen we beiden iets leren dat ons leven zal veranderen. Ik ben bereid het te proberen. Ten behoeve van ons.